

PETRAQ I. ZOTO

MESUESI IM I PARE

PETRAQ ZOTO

MËSUESI IM I PARË

*(Tregime për fëmijët e moshës së re dhe të
mesme shkollore)*

~~38404~~

14489

SHTËPIA BOTONJËSE «NAIM FRASHËRI»

MËSUESI

IM

I PARË

E kujtoj shumë herë mësuesin tim të parë.
E kujtoj dhe mallëngjehem. Ne e donim dhe e
respektonim shumë.

Ai ish një burrë me trup mesatar, i hequr
në fytyrë. Nuk ish plak, po flokët i qenë zbar-
dhur. Mbante një palë syza me xham të tra-
shë. Ish i ngadalshëm në të ecur dhe shumë
i kujdesëshëm në çdo punë. Veç ta shihnit me
sa durim e rregull i ndreqte detyrat! Kurrë nuk
thërriste, fliste shtruar e të bënte ta dëgjoje me
gojë hapur.

Vetëm atë mësues kish fshati dhe ai punon-
te me të pesë klasat. Dhoma e mësimit ish e vo-
gël e s'na merrte të gjithëve. Dy klasa mblidhe-
shin për mësim pas dite, të tjerët para dite.

Kështu atij i duhej të punonte shumë. Ne
e shihnim që lodhej. Shpesh herë ulej në karri-

ke, mbështeste brylat në tavolinë e mblihte vetullat me mundim. Nganjëherë ish i verdhë në fytyrë e kollitej, po mësimin s'e linte kurrë.

Ai jetonte filli vetëm. Në qytet shkonte vetëm në kohën e pushimeve. Nxënësit e klasave të larta vinin e ndihmonin në shtëpi, vajzat fshinin dhomën e i mbushnin ujë, djemtë i prisnin dru. Fshatarët ja plotësonin menjëherë nevojat që kish. Ai ish i dashur e i sjellshëm me të gjithë dhe të gjithë e donin shumë. Ne ishim mësuar aq shumë me të sa që nuk e merrnim dot me mend që një ditë mund të ndaheshim.

Por e solli rasti të ndahemi fare papritur.

Ishte vjeshtë. Koha ish e vrejtur. Rrallë hapej qielli, vetëm disa çaste. Retë dendëshin prap dhe dukej sikur ish mbrëmje.

Kishim bërë 3 orë mësim. Orën e fundit kishim këngë.

Nuk kishim për të mësuar ndonjë këngë të re. Përsëritëm ato që dinim dhe pastaj mësuesi tha:

— Kush di ndonjë tjetër?

— Di unë një, zoti mësues — u hodh e tha Maqua i Ristos, që kish një zë të bukur e që mësonte këngët me një të dëgjuar.

— Pa hë, ta dëgjojmë njëherë.

Maqua u ngrit më këmbë, u koll një herë, e pastaj ja mori:

«Bashkohu shok' me ne në çetë,
malit të lartë të shkojm' përpjet. . .

— Këtë e dimë edhe ne! — thanë ca të tjerë.
Mësuesi nuk foli, po bëri shenjë që të fillonim të gjithë dhe vetë mbajti vesh.

«. . . Se atje, o shokë, kemi foletë

Ne shqipo, shqiponjat partizan'. . .»

Klasa buçiste. Mësuesi qeshte e vetëm lozte dorën.

Kur mbaruam këtë këngë, si e pa se mësuesit iu bë qejfi, u ngrit edhe Tirka:

— Edhe unë di një këngë. A ta këndoju?

Dhe filloi;

«Ato maja rripa-rripa seç gjëmojnë
ndizet lufta për liri

dhe derdhet gjak. . .»

Mësuesi përsëri dëgjonte me vëmendje e

ne të tjerët, që e dinim të gjithë atë këngë, ja muarëm pa na thënë njeri:

«Janë trimat partizanë që luftojnë,
janë bijt' e Shqipëris' që marrin hak. . .»

Veç të ishit atje e të dëgjonit se sa me qejf këndonim! Sidomos për vargun: «Janë trimat partizanë që luftojnë. . .» ishim gati të shkullnim mushkëritë.

Mësuesi ynë nuk ndenji më duke dëgjuar, po erdhi pranë nesh edhe ja mori edhe ai.

Atëhere ne s'mbaheshim fare!

Asnjë këngë nuk kishim kënduar aq me shpirt! Asnjë këngë nuk na i kish ndezur fytyrat si ajo! Këndonim me sa fuqi kishim. Dhe kur këndon me shpirt, kënga del e fuqishme e plot zjarr. Të duket se fluturon bashkë me të, në mal a në fushë, në luftë e në zjarr, atje ku ajo të thërret.

Po akoma nuk kishim mbaruar këngën, kur dera e shkollës u shty me forcë dhe brenda hynë me rrëmbim tre burra trupmëdhej. Të tre ishin të armatosur.

Burrat që hynë mbanin rroba shajaku. Njeri prej tyre kish varur në sup një automatik të ri, ndërsa të tjerët mbanin pushkë të gjata: në bres kishin ngjeshur nga një gjerdhan plot me fishekë e nga një revole të madhe. Në kapelat pa strehë u dallohej që atje tej zhga-

ba e madhe dykrerëshe. Fytyrat i kishin të vrejtura e vështrimin të egër.

Kur hodhëm sytë nga dritaret, pamë se oborri dhe rrugët po mbusheshin me njerëz të tillë të armatosur.

E ndaluaam përnjëherësh këngën, dhe, të trembur, shikuam mësuesin. Ai mbeti një copë herë si i ngrirë, pastaj u tha atyre:

— Zotërinj, ju lutem, pse hyni kështu pa trokitur? Unë nuk lejoj. . . nuk lejoj, jam në mësim.

— Të tillë mësim bën ti, edepsëz?

— Zotrisë tënde kush i dha të drejtë të më fyejë? Ç'je ti që kërkon llogari?

Mësuesi i tha këto fjalë me një zë që nuk ja kishim dëgjuar ndonjëherë dhe po dridhej nga inati. Kurrë nuk e kishim parë kaq të zemëruar!

— Ç'farë jam unë? Ne të gjithë jemi nacionalistë! — tha i krekosur burri hijerëndë, që mbante automatik.

— Shumë mirë, edhe ne për lirinë e popullit po këndojmë, a nuk dëgjoni? — tha mësuesi duke ngritur supet sikur nuk e kuptonte përse të mos u pëlqente kjo këngë.

— Kjo këngë që këndonit ju, është për lirinë e komunistëve. Ne nuk e duam një liri të tillë!

— Ndryshe, pra, qënka liria juaj?

— Nepërkë! Bën sikur nuk kupton. . . Dhe

ma paske atë gjuhë brisk. Lidheni! — urdhëroi burri hijerëndë, i cili, siç na thanë më vonë, ishte komandant i Ballit për atë zonë.

Dy të tjerët ja lidhën mësuesit duart prapa dhe zunë ta shtynin për nga dera.

— Zotërinj. . . përse kjo? Dua ta di shkakun. . .

— E dimë ne!

— Të paktën më lini sa të përshëndetem me nxënësit e mij.

Nuk e lanë të mbaronte fjalën. Njeri e shtyu me kondak dhe mësuesi desh u rrëzua. Para se të kalonte pragun e derës, ktheu kokën nga ne e tha duke buzëqeshur:

— Lamtumirë, nxënësit e mij të dashur. Ju mësoni e këndonni këngë të tilla. . . Ato janë të vërteta! Më kuptoni? Të vërteta!

Ai dolli i shtyrë nga ballistët. Ne zumë të qanim.

— Pushoni! — thërriti ballisti. — Mësuesi juaj do ta gjejë vendin. Edhe ju, po të këndonni tjetër herë këngë të tilla, do t'ju thërrim të gjithëve si keca, dëgjuat? Tashti hajt, në shtëpi! Shporruni, mistreca!

Ikëm kokëvarur. Mëndjen e kishim te mësuesi. Na vinte keq për të. Çuditësim se si e muarën ashtu papritur.

Që atë ditë nuk vajtëm më në shkollë, dhe mësuesin s'e pamë më, po këngë partizane mësuam edhe shumë të tjera.

RRUGA E JETËS

Kur isha i vogël, fshati ynë ndodhej buzë kënetës. Them «kur isha i vogël», se atje ku ish kënetë, ose gjoli, siç i thoshim ne, tani rritet misri më tepër se shtati i njeriut. Fshati ish i madh, me shtëpi kashte e shavarr kënete. Vetëm shtëpia e beut ish e madhe e me oxhak. Fshati ynë ish çiflig i tij. Ai nuk lejonte që fshatarët t'i bënin shtëpitë me oxhak. Dhe beu ish bej — a mund t'i kundërshtojë? Për çdo gjë atij i pëlqente të thoshte: «Kjo është e imja» — dhe i vriteshin sytë kur shihte ndonjë fshatar me rroba të reja e të krekosur.

Kështu pra, fshatarët rronin si mos më keq, disa prej tyre banonin në një kasolle bashkë me bagëtinë.

Ne kishim një shtëpi të vogël, të mbuluar me shavarr ¹⁾. Babai im punonte tokën e beut.

1) Bimë që rritet në kënetë.

Ai ish edhe merakli pas peshkimit. Ditën punonte në arë e natën zinte peshq.

Njëherë iu qepa pas dhe ai më mori, sado